

Dnro on 226/21/2022

11.10.2022

EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN SIVISTYS- JA TIEDEJAOSTO

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin lausunto asiasta: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI) kiittää Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostoa lausuntopyynnöstä koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023 (HE 154/2022 vp).

KAVI haluaa kiinnittää jaoston huomion viraston vakavaan taloudelliseen kestävyysvajeeseen, joka on jatkunut instituutin perustamisesta lähtien.

KAVI perustettiin v. 2014 alussa yhdistämällä Kansallinen audiovisuaalinen arkisto ja Mediakasvatus ja kuvaohjelmakeskus. KAVIn toiminta on ollut alusta lähtien aliresursoitua. Jo KAVIn perustamista käsitelleessä mietinnössä SiVM 2/2013 vp Sivistysvaliokunta totesi, että *"Valiokunta pitää välttämättömänä, että perustettavalle uudelle instituutille turvataan toiminnan alusta asti nykyistä suurempi, instituutin toiminnan yhteiskunnallisen merkittävyyden huomioon ottava rahoitus."* Näin ei ole tapahtunut, vaan KAVIn rahoitusta leikattiin vuosittain vuoteen 2019 asti, jolloin 300 t€:n määrärahalla välttyttiin irtisanomisilta. Sen lisäksi valtiovarainvaliokunta totesi mietinnössään VaVM 28/2018 vp, että *"Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (KAVI) määrärahat ovat vähentyneet viime vuosina tuntuvasti ja sen toimintaa on sopeutettu monin eri tavoin. KAVIn resursseja on lisätty hieman vuosien 2019—2022 kehyspäätöksessä, mutta tämä ei riitä kattamaan kaikkia välttämättömiä uudistustarpeita."*

Valtiovarainvaliokunta totesi edelleen v. 2020 mietinnössään VaVM 36/2020 vp olevan *"tärkeää, että Kavin toimintaedellytykset varmistetaan"*, ja viime vuonna mietinnössään VaVM 33/2021 *"kiinnittäneensä useita kertoja huomiota Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (KAVI) heikkoon rahoitustilanteeseen"* painottaen, että *"KAVIn rahoitus tulee saada kestäväälle pohjalle"*. Näin ei valitettavasti ole tapahtunut. Indeksikorjattuina vuoden 2021 hankerahoituksesta puhdistetut toimintamenot ovat vähentyneet 15 % vuoden 2013 tasosta.

KAVIn vuosia jatkunut säästöohjelma on tarkoittanut esimerkiksi virkojen täyttämättä jättämistä ja teknisten laitteiden käyttöiän pidentämistä riskirajoille ja rikkoutumiseen asti. Osaa lakisääteisistä toiminnoista hoidetaan niin pienellä henkilötöyvoimalla, että toiminta on lähes pysähdyksissä. Rahoituksen niukkuus ja siitä seuranneet säästötoimet ovat ajaneet elokuvien digitoinnin ja restauroinnin vaaravyöhykkeelle. Yli-ikäiset laitteet reistailevat ja vajaamiehitys näkyy jo yksikön tuloksessa. Yhä suurempa riskinä on koko toiminnan pysähtyminen vakavan laiterikon takia. Vajaamiehitys on konkreettinen syy myös esitystoiminnan ongelmiin, jotka näyttäytyvät mm. henkilöstön heikkenevänä jaksamisena. Kuvaohjelmalain edellyttämiä valvontatehtäviä hoidetaan erittäin pienellä resurssilla. Medialukutaidon edistäminen ja kansalaisten resilienssin lisääminen kasvavaa disinformaatiotulvaa ja kybervaikuttamista vastaan edellyttäisi myös lisäresursseja.

Tuoreena haasteena on se, että KAVI on siirtymässä ajanmukaisiin toimitiloihin v. 2023 vanhojen tilojen vuokrasopimuksen päättyessä. Uusien tilojen suunnittelussa on toteutettu valtion uutta

toimitilastrategiaa – tilat pienenevät ja työtilat ovat monitilatoimistoa. Nykyisten tilojen vuokrataso on kohtuullisen edullinen, mutta rakennus on rakennusteknisesti puutteellinen eikä ole muokattavissa uuden strategian mukaiseksi. Valtiovarainministeriön vaatimuksesta uusien tilojen vuokra-aika jää seitsemään vuoteen, mikä tuottaa KAVille 61 t€:n vuosittaiset lisäkulut 10 vuoden sopimusaikaan verrattuna. Hallituksen esityksessä KAVIn vuokriin osoitetaan kuitenkin 32 t€ vähemmän kuin nykyisin, joten toimitilakuluihin on jatkossa osoitettava vuosittain 94 t€ enemmän kuin nykyisin, mikä on pois substanssitoiminnasta.

Ennuste vuodelle 2023 on useita satoja tuhansia alijäämäinen, ja näyttää siltä, että KAVI joutuu turvautumaan lomautuksiin tai irtisanomisiin ellei viraston toimintamenorahoitusta vuodelle 2023 kasvateta eduskunnan budjettikäsittelyssä tai lisätalousarvioiden kautta.

KAVI teki opetus- ja kulttuuriministeriön kehotuksesta tasokorotusesityksen JTS 2023–2026-valmistelun yhteydessä, mutta ministeriö ei vienyt sitä eteenpäin. Tasokorotusesitys on liitteenä. KAVI esittää, että vuoden 2023 tulo- ja menoarviossa huomioitaisiin KAVI:n esitys JTS 2023–2026-valmistelun yhteydessä esitetyn pohjalta seuraavasti tarkennetuin summin:

kohde	t€
1. virkojen täyttäminen ja virkarakenteen kehittäminen	350
2. tulojen alenemisen kompensointi	200
3. ostomenojen nousu	200
4. toimitilakustannukset	100
Yhteensä vuositasona	850

Liite: KAVIn JTS 2023–2026-perustelumuuisto

Helsingissä 11.10.2022

Leo Pekkala
Johtaja (ma.)

Mikko Kuutti
Apulaisjohtaja